

FUNKČNÍ STRUKTURA BOJIŠTĚ A BOJOVÁ POHOTOVOST

Do výzbroje ozbrojených sil moderních armád jsou zaváděny nové druhy zbraní a bojové techniky. V souladu s objektivními zákony bojové činnosti závisí na množství, kvalitě a vlastnostech bojové techniky formy a způsoby vedení činnosti i mčnnosti, jak v nich dosáhnout úspěchu. Je tedy nutné počítat s tím, že potenciální agresor mající iniciativu a převahu, zvláště v počátečním období války bude používat nových forem a způsobů vedení boje; schopnost našich vojsk odrazit agresi bude značně závislá na jejich připravenosti k vedení boje v nových podmínkách a tedy i na správnosti předpokladů (prognóz), správného ověření teorie operačního umění a taktiky, výzbroji a organizačních strukturách.

Vzhledem k těžké ekonomické situaci země je nutné v prvním pořadí přijímat taková řešení, která zabezpečí co možná nejefektivnější chod v nových podmínkách těchto prostředků a systémů, které jsou v současnosti ve výzbroji vojsk.

Z metodologického hlediska je nejdůležitějším způsobem hledání takových řešení funkční přístup k výzkumu procesu ozbrojeného zápasu, tedy pohled na bojeschopnost vojsk funkční strukturou bojiště. V tomto pojetí nebyla tato problematika podrobněji zkoumána a nebyla vědecky zpracována.

Výzkumy prokázaly, že v posledním čtvrtstoletí došlo k závažným změnám ve funkční struktuře bojiště. Propojení této struktury se strukturou systému velení vojskům není podmínkou bojeschopnosti současné armády. Struktura systému velení našim pozemním vojskům neodpovídá plně funkční struktuře bojiště (týká se to především taktických stupňů velení). Proto, aby byla dosažena bojová pohotovost vojsk postavena na vyšší úrovni k odrazení náhlé agrese, je nutné uskutečnit změny struktury velení vojskům v souladu s těmi požadavky, které vyplývají z předpokládané funkční struktury bojiště.

Tyto změny závisí na přehodnocení role jednotlivých funkčních prostorů. Mezi vojenskými specialisty však nepanuje jednotná co do množství a druhu funkčních prostorů, které musí být ve struktuře systému velení vojskům, například formou vysoce specializovaných štábních orgánů nebo také zautomatizovaných systémů velení. Z výzkumů je zřejmé, že pokud se vezme v úvahu obranný charakter využití pozemních vojsk našich ozbrojených sil, je nezbytné rozlišit další funkční oblasti bojiště: **velení, informační, bojové zabezpečení, pohyb (manévr), radioelektronické, palebné vyřazení, speciální technické a týlové zabezpečení.**

Nepochybně **nejdůležitější funkční oblastí současného bojiště je velení**, které musí zabezpečit sledování situace (sběr a zpracovávání informací o vlastních a protivníkových vojscích, radioelektronická kontrola), udržování bojové pohotovosti podřízených vojsk, vypracování a ověřování rozhodnutí, přímé řízení podřízených sil a prostředků při přípravě a vedení operace (boje). Význam velení ve struktuře podsystemu boje vlastních vojsk (protivníka) lze nejjednodušeji uvést na příkladu mozku živých organismů: malá přesnost nebo narušení jeho fungování, které by

bylo výsledkem působení vnějších vlivů nebo vnitřního onemocnění, vede nutně k malé efektivitě celého organismu, přerušení jeho práce znamená smrt.

Vojenští specialisté vidí tento problém, ale v procesu výcviku vojsk, někdy také ve vědecké a výzkumné činnosti, je považován za formalitu nebo je zcela ignorován. Zlepšení současného stavu vyžaduje rychlé vypracování metody hodnocení vlivu přesnosti velení na bojovou pohotovost vojsk. Bylo by proto možné do té doby vycházet u všech taktických a operačních kalkulací, které se týkají bojového potenciálu, z jeho hodnoty snížené o předpokládaný stupeň dezorganizace velení tohoto uskupení ve sledované etapě operace (boje). Takové řešení umožní zrealizovat výsledky kalkulací, zvláště těch, které využívají simulační model.

Velmi důležitou funkční oblastí současného bojiště je také **informační zabezpečení**. Z uskutečněných výzkumů je patrné, že má zahrnovat získávání a zpracovávání informací o vlastních a protivnickových vojskách, distribuci (doručení) informací a provozuschopnosti prostředků a systémů, které tvoří materiální základnu informačního zabezpečení. Tyto předpoklady mají velký vliv na připravenost vojsk splnit úkol ve všech ostatních funkčních oblastech, mají tedy určitý vliv na bojovou pohotovost vojsk. Tato teze je jasná a všichni vojenští odborníci s ní souhlasí, ale tato otázka je obdobně jako v případě velení považována často za formální a velmi okrajovou. Dosud není vypracována metoda, která by umožnila odpovídající vhodné hodnocení a neustálý přehled o vlivu informačního zabezpečení na bojovou pohotovost vojsk. Nebyly také vyhotoveny kvalitativní prvky hodnocení průzkumné nebo spojovací techniky.

V zásadě se při přípravě rozhodnutí v kalkulacích, které se týkají bojového potenciálu, nebere v úvahu, zda ničivé prostředky jsou spojeny s nejmodernějšími průzkumnými prostředky nebo se zastaralými a značnou měrou také způsobenými ztrátami. Výsledek našich kalkulací bude týž, bez ohledu na to, zda je velení uskutečňováno pomocí automatizovaných počítačových systémů, nebo prostředků vojenské polní pošty.

Vzniklé chyby v hodnocení možností vojsk je nesnadné zhodnotit, ale lze s naprostou jistotou tvrdit, že výsledky jsou velmi vzdáleny od skutečnosti, k níž na bojišti dojde.

Takové kalkulace mohou být v první obranné operaci velkým šokem pro velitele a štáby, a proto mohou způsobit katastrofu. Je nutné také vzít v úvahu, že při vysoce manévrové činnosti často soustředěného charakteru vedené v celé hloubce operační (bojové) sestavy, za podmínek hromadného použití průzkumně úderných systémů, vysoce přesných zbraní a prostředků radioelektronického boje, je sledování postavení vojsk, a tedy i velení jim pomocí nyní používaných způsobů se může stát nesplnitelným úkolem. Bylo by proto nutné docílit toho, aby proces sledování vlastních a protivnickových vojsk byl plně automatizován s využitím sil a prostředků průzkumu. Zdá se být také účelné, aby byl přetvořen prvek průzkumu na prvek informačního zabezpečení a v tomto smyslu mu přidat veškeré nezbytné síly a prostředky.

Tento prvek by byl odpovědný za zabezpečení veškerých nezbytných informací v reálném čase veliteli a štábům (ať již o protivníkovi nebo vlastních silách, či vojskách) a za stabilní fungování informačních vazeb v podsystému boje.

Výsledky analýzy kvalitativních změn, k nimž na soudobém válečnickém bojišti dochází, svědčí také o tom, že je nutné, aby byla vyčleněna **funkční oblast bojového zabezpečení**, která by obsahovala: **ochranu proti zbraním hromadného ničení, maskování, všeobecnou radioelektronickou obranu, všeobecnou protiletadlovou obranu a zabezpečení, která mají všeobecný charakter** (například ženijní, topografické, hydrometeorolo-

gické. Protichemickou ochranu je vhodné zkoumat ve funkční oblasti speciálně technického zabezpečení). Zvláštní pozornost je nutné zaměřit na maskování (zvláště na aktivní formy působení proti prostředkům a systémům průzkumu protivníka) i na všeobecnou radioelektrickou ochranu (s důrazem na působení proti rušení a radioelektronické diverzi).

Účinnost těchto opatření má přímý vliv na bojovou pohotovost vojsk, neboť zjištěný a umlčený radioelektronický prostředek (systém), třebaže nebude okamžitě zničen, nebude moci být využit v souladu se svým posláním. Proto také při analýze možnosti určitých uskupení vojsk by bylo vhodné snižovat jejich sumarizační bojový potenciál o hodnotu množství kvalitativních ukazatelů prvků výzbroje a bojové techniky, které by mohl protivník v souladu s předpoklady zjistit a elektronicky vyřadit v dané etapě operace (boje).

Všestrannější hodnocení vlivu bojového zabezpečení na možnosti vojsk vyžaduje vypracování vhodné metody během odlišných vědeckých výzkumů. Tyto výzkumy by měly také zahrnout vypracování metody hodnocení vlivu na bojovou pohotovost vojsk dvou dalších druhů zabezpečení, které jsou vyčleněny jako odlišné funkční oblasti bojiště: **speciální technické a týlové zabezpečení**.

Je také nutné, aby byl vypracován metodický postup, který by umožňoval snadné a poměrně přesné hodnocení vlivu zabezpečení činností na jejich průběh již při plánování operace (boje), zvláště při hodnocení možnosti uskutečnění jednotlivých úkolů (odrazení útoku protivníka, protiúderu atd.) určitým uskupením. Zvláštní význam nabývá příslušné stanovení příkladů tohoto problému ve vševojskových simulačních modelech, které jsou využívány operátory při vypracovávání rozhodnutí.

Další tři funkční oblasti zahrnují činnosti, které jsou základními procesy současného boje. Jde tedy o **manévr, radioelektronické a palebné vyřazení**.

První uvedená oblast obsahuje pohyb sil a prostředků spojený s přípravou a změnou operační (bojové) sestavy a s dalšími jinými změnami rozmístění vojska v pásmu daného operačního (taktického) svazu nebo svazku, druhá oblast – clonu a radioelektronickou podporu, třetí – údery, které jsou vedeny údernými prostředky všech druhů vojsk a služeb, jejichž cílem je fyzické vyřazení pozemních a vzdušných cílů protivníka z boje.

Pokud by byla navrhovaná funkční struktura bojiště přijata, potom by bylo nutné k dosažení maximálního bojového účinku při použití vojsk vytvořit integrovaný, automatizovaný systém velení, který by byl složen z automatizovaných řídicích systémů, přímého zabezpečení velení, informačního a bojového zabezpečení, manévru, radioelektronického a palebného vyřazení, speciálního technického a týlového zabezpečení.

Také by bylo zapotřebí vhodným způsobem nutně zreorganizovat štáby s tím, že by se v nich vytvořily organizační prvky (oddělení, sekce, správy), které by se řídily pomocí automatizovaných systémů činnosti vojsk v jednotlivých funkčních oblastech. Zásadou navrhovaných opatření by došlo k mnohanásobnému zvýšení úderné síly pozemních vojsk, přestože by byl počet sil a prostředků stále týž, v případě štábních orgánů dokonce nižší.

Názory o vlivu analýzy funkční struktury bojiště na bojovou pohotovost vojsk mají charakter vstupní pracovní hypotézy. Diskuse vedená k tomuto tématu může mít vliv na zvyšování schopnosti vojsk odrazit neočekávanou agresi.

Dle zahraničních materiálů –JM–.

